

Municipis | Joan Ferrà (UdG) | Actualitzat el 07/01/2018 a les 14:00

Lluís Duch: «Ens enfrontem a una dissolució del vincle social»

Professor i monjo de l'Abadia de Montserrat des de 1961, és reconegut pels seus estudis de la història de la cultura occidental | Visità Girona per dirigir un seminari sobre la seva obra amb el títol «Sortida del laberint. Una trajectòria biograficointel·lectual» a la Càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona

Lluís Duch, professor i monjo de Montserrat | Fragmenta Editorial

Fa poques setmanes, el professor Lluís Duch (Barcelona, 1936), monjo de l'Abadia de Montserrat, va dirigir un seminari sobre la seva obra amb el títol «Sortida del laberint. Una trajectòria biograficointel·lectual» a la Càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona. Monjo de Montserrat des de 1961, té un gran reconeixement internacional vinculat al seus estudis de la història de la cultura occidental, en especial de l'antropologia. Aprofitant la visita que fa a la ciutat, intentem enllaçar el seu ampli ventall de coneixements teòrics amb alguns dels aspectes de la vida quotidiana que semblen haver començat a canviar de paradigma.

- Avui en dia hi ha més accés que mai a la informació; no només notícies periodístiques, sinó de qualsevol contingut. Això propicia que visquem en la immediatesa, en la recerca constant de la novetat viral, alhora que allò que ja hem vist, caduca ràpidament. Com creu vostè que aquests processos poden afectar la consciència de la memòria col·lectiva?

- Per aquesta qüestió s'ha de distingir entre informació i comunicació, com el teòric Marshall McLuhan ja feia als anys seixanta. McLuhan avisava que una societat ben informada, no necessàriament havia d'estar també ben comunicada. I és que en aquest aspecte, molt sovint la pròpia informació es converteix en una barrera per a la comunicació. Per tant, l'afectació que pot tenir l'accés a la informació pot ser en detriment de la mateixa comunicació. Però que entenem per comunicació? És tenir alguna cosa en comú. L'arrel etimològica és la mateixa per a comunió, comunitat i comunicació i les tres són aspectes de tenir alguna cosa en comú. Aleshores, l'abundant accés d'informació tan

variada pot evitar que s'aconsegueixi tenir alguna cosa en comú entre els usuaris de la comunitat. D'altra banda, de la mateixa manera en que no podem ni accelerar ni alentir el procés digestiu al nostre gust, amb la qüestió de la recepció de novetats passava una cosa semblant. Hem de respectar els tempos vitals en l'assimilació de continguts; no per consumir més informació, la podrem assimilar més aviat.

- Les noves tecnologies de la informació ja no són una altra eina més amb la qual treballar, sinó que s'han convertit en l'entorn on ocorren els esdeveniments i moltes de les interaccions socials. Quines coses ens perdem si només tenim relacions socials digitals?

- Jo distingeixo sempre entre tècnica i tecnologia, que no són dos termes equivalents. L'ésser humà és un ésser tècnic per ell mateix; vol dir que som éssers artificials per què a través d'elements com la mà, els sentits corporals, etcètera, construïm coses. Però sempre construïm per anar cap a alguna finalitat concreta. En canvi, pel que fa a la tecnologia és a la inversa. El mateix sistema tecnològic imposa finalitats a l'ésser humà. Per exemple, amb el sistema de la moda de vestir no fas el que vols, sinó el que et deixen. Per això, davant les noves tecnologies la qüestió és si els usuaris dominen o no dominen la finalitat d'ús. Jo no soc partidari ni de demonitzar ni de glorificar les noves tecnologies. És a dir, aquí el que cal són criteris d'ús. En una societat com la nostra, tan acostumada a funcionar a base de receptes, ens cal criteris per saber discernir el que hem d'escollir i el que hem de rebutjar del que rebem amb tanta velocitat i constància a les xarxes digitals.

- Els diàlegs entre generacions sempre han estat sans, per allò de la transmissió dels llegats, de saber com havien estat les coses. Sovint, però, hi ha una tendència innata a considerar els joves com els culpables de totes les pèrdues. Els joves sense memòria i sense eines per afrontar els reptes del present que vénen donats pel passat, ho són perquè algú ha desistit de transmetre la memòria? Hi ha un veritable trencament entre generacions? Qui o què és el culpable?

- En general, a la societat actual està passant un fenomen molt curiós i molt significatiu: d'una banda, s'escurça la infantesa, i per altra banda, s'allarga l'adolescència. S'està produint un efecte d'«adolescentització». I això fa que el sistema produeixi persones que amb 30, 40 anys, segueixin tenint una actitud sense madurar que planteja grans problemes. I és que el rol de pares i mares es veu molt afectat. Els pares avui en dia intenten ser amics dels seus fills, i això des d'un punt de vista antropològic és una bestiesa. Els pares i mares han de ser pares i mares, i els amics són un altre registre. Més que dels joves, el que s'hauria de d'analitzar és el comportament dels adults.

- Vostè diu que els humans sempre ens hem trobat lligats al moment històric que estem vivint. Avui dia, un dels problemes que més marquen la nostra societat és la manca de referents; hem perdut la fe. Quines conseqüències socials creu pot tenir que la gent ja no sigui creient?

- El que ha passat no és que la gent no creu en res, sinó que ara creu en tot. És a dir, a la nostra societat hi ha una credulitat excepcional; ens creiem les marques, ens creiem els polítics... La nostra vida quotidiana està feta de credulitat, hi manca esperit crític i autocrític. Aleshores quina és la diferència amb altres èpoques? En la nostra societat s'està produint una dissolució del vincle social. Això ja comença al segle XVIII i s'enforteix al XIX amb la família burgesa que és la que està avui en crisi. I cada vegada amb una tendència amb una afirmació del propi jo desconnectat dels altres, això és la veritable fractura social. Alguns antropòlegs parlen de la «Cultura del Jo». Un exemple seria la cultura del gimnàs, és a dir, una cultura molt centrada en la nostra pròpia imatge. Però, alhora, és una imatge per veure'ns a nosaltres mateixos. No és una imatge per estar bé, ni tan sols per mostrar-te als altres, sinó una imatge per satisfer-se a un mateix.

Aquest fet implica un trencament generacional. Les famílies de fa vint anys eren «multigeneracionals» en què conviuen pares, mares, germans... Però què ha passat amb aquestes famílies? Que s'estan convertint cada vegada més en realitats «unigeneracionals». És a dir, un noi o una noia de quinze anys se sent més a prop d'un noi o una noia d'una altra família,

que no pas dels seus germans o els seus pares. Fa trenta o quaranta anys el que ens agrupava era la classe social. I és que la classe social era una divisió econòmica, però dintre d'aquesta divisió era «multigeneracional». En canvi, avui la gent sol agrupar-se per estils de vida. I és clar, l'estil adolescent és invasiu. Crec que aquests adults «adolescentitzats» infecten els adolescents pròpiament dits, perquè aporten una visió absolutament falsificada del que és un adolescent, creant un dels principals problemes de la nostra societat actual.

Aquest article és resultat d'un dels projectes del Laboratori d'Innovació i Nous Formats Periodístics NacióDigital-UdG, i ha estat elaborat per alumnes del grau de Comunicació Cultural.
